

รายงานการติดตามการพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง ๖ เดือนหลัง ครั้งที่ ๒

ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ผลการดำเนินงาน

ประเด็นเรื่องสิ่งปฏิกูลของสัตว์

๑. ติดตามการจัดการน้ำเสียของคนผู้เลี้ยงสุกร

๑.๑ สิ่งที่ได้ทำ/ปรับปรุง/ปัญหา/อุปสรรค

จากการวางแผนการดำเนินงานครั้งก่อน ให้จัดครัวเรือนแกนนำ จำนวน ๔ หลังคาเรือน จัดการเส้สุกรในครัวเรือน ด้วยการ ๑) ตักมูลสุกรออกก่อนล้างทำความสะอาดเส้ ๒) ขุดหลุมรองรับน้ำเส้ ท้ายเส้สุกรก่อนปล่อยออกภายนอก ซึ่งจากการติดตาม พบว่ามีครัวเรือนแกนนำ ๑ หลัง คือ บ้านเลขที่ ๓๒ หมู่ ๔ นายสีเดอ อ้วยเยอะ ได้มีการใช้ประโยชน์จากมูลสุกรนำมาเป็นปุ๋ย โดยมีการขุดร่องระบายผ่านแปลงผัก และแนวต้นกาแฟ ด้วยระยะทางระบายที่ยาวจะสามารถทำให้มูลสุกรและน้ำเส้แห้งก่อนที่จะพ่น จากแปลงเกษตรของตนเอง เพื่อความมั่นใจในการจัดการน้ำเส้และมูลสุกรไม่ให้ไหลออกสู่ภายนอก มีแผนที่จะขุดหลุมดักน้ำเส้และมูลสุกรบริเวณท้ายเส้สุกรอีกชั้นหนึ่ง และยังพบว่ามีครัวเรือนแกนนำ ๓ หลัง ที่ยังไม่มีการดำเนินการ เนื่องจากเข้าสู่ช่วงฤดูฝน เป็นช่วงเวลาการปลูกข้าวของชาวบ้าน ทุกครัวเรือน จึงไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ และเป็นช่วงที่ฝนตกต่อเนื่องเป็นอุปสรรคของการดำเนินการ ซึ่งจากการสอบถามครัวเรือนแกนนำต่อไปว่าสามารถดำเนินงานต่อไปได้หรือไม่ พบว่าเมื่อหมดช่วงฤดูปลูกข้าว (เดือนกันยายน) จึงจะสามารถดำเนินการต่อไปได้

๑.๒ ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ (ความต้องการต่อการช่วยเหลือ /แนะนำ/สนับสนุน) จาก

๑.๒.๑ ครัวเรือนแกนนำ

บริบทของบางพื้นที่สามารถใช้การตักมูลสุกรออกก่อนล้างทำความสะอาดเส้ และนำมูลสุกรไปตาก เป็นปุ๋ยได้ เนื่องจากมีพื้นที่เพียงพอ และเชื่อว่าสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าการขุดหลุมรองรับน้ำเส้จากเส้สุกร แต่ในบางพื้นที่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากพื้นที่ไม่เพียงพอ เป็นพื้นที่ลาดชัน จึงมีความเห็นว่าการขุดหลุม สามารถแก้ปัญหาน้ำเส้ได้ดี และสะดวกกว่า เมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้วเสร็จครัวเรือนแกนนำผู้เลี้ยงสุกร จะแจ้งไปยังแกนนำชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลการจัดการมูลสุกรและน้ำเส้จากมูลสุกรสำหรับประกอบการ ต่อไป

๒. ขยายผลคำแนะนำ ไปยังผู้เลี้ยงหมูอื่นในหมู่บ้าน ผ่านการประชุมภายในหมู่บ้าน

๒.๑ การแจ้งมาตรการจัดการน้ำเส้จากการเลี้ยงสุกรด้วยการขุดหลุมรองรับน้ำเส้ก่อนระบายออก สู่ภายนอกและการตักมูลสุกรออกมาทำปุ๋ยก่อนการล้างทำความสะอาดเส้ พบว่า จะมีการแจ้งมาตรการ ดังกล่าวต่อที่ประชุมประจำเดือนโครงการปิดทองหลังพระ ในวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ผ่านผู้จัดการ โครงการและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปางมะหันต์

๒.๒ การประชาสัมพันธ์ผู้รับซื้อปุ๋ยมูลสุกรแห่งในพื้นที่ จำนวน ๓ ราย ได้แก่ สวนดอกไม้คุณจำรัส กองร้อยทหารพรานที่ ๓๑๐๗ หน่วยเฉพาะกิจกรรมทหารพรานที่ ๓๑ และนายสีหล่อง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หัวแม่คำ พบว่า จะมีการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวต่อที่ประชุมประจำเดือนโครงการปิดทองหลังพระ ในวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ผ่านผู้จัดการโครงการและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านปางมะหันต์ ซึ่งผู้ใหญ่บ้านมีความเห็นว่า ชาวบ้านที่เลี้ยงสุกรจำนวนน้อยอาจจะไม่มีมูลสุกรมากพอสำหรับการจำหน่าย และเป็นภาระในการเก็บรวบรวมปุ๋ยมูลสุกรแห่งเพิ่มขึ้น การจัดการมูลสุกรภายในครัวเรือน

จึงมีความเหมาะสมมากกว่า ส่วนผู้ที่เลี้ยงสุกรเป็นจำนวนมาก เมื่อได้รับการประชาสัมพันธ์แล้ว ผู้ใหญ่บ้าน คาดว่าจะรวบรวมมูลสุกรตากเป็นปุ๋ยมากพอที่จะนำมาจำหน่าย ซึ่งจะลดปริมาณมูลสุกรและน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรที่ถูกปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมได้

๓. การดำเนินการ/การติดตามของหน่วยงานในหมู่บ้านต่อการเลี้ยงหมูในหมู่บ้าน

๓.๑ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีการสำรวจข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ในชุมชน พบว่า เลี้ยงสุกร จำนวน ๑๐๓ หลังคาเรือน ซึ่งขณะนี้กำลังเตรียมการสำรวจการรับรู้ข่าวสาร มาตรการ และการจัดการมูลและน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกร

๓.๒ โครงการปิดทองหลังพระ ปัจจุบันมีแผนพัฒนาอาชีพโดยการให้ชาวบ้านที่สนใจรวมตัวกัน เลี้ยงสุกร ให้เป็นไปตามสุขลักษณะที่ดี ในบริเวณเฉพาะแยกออกจากที่พักอาศัย ซึ่งในอนาคต จะมีการขยายพันธุ์สุกรที่ได้จากการเลี้ยงครั้งนี้ ไปสู่ชาวบ้านเพื่อเลี้ยงภายในครัวเรือน โดยจะมีการกำหนด เงื่อนไขสุขลักษณะที่ดีในการเลี้ยงเพื่อประกอบการพิจารณาสนับสนุนลูกสุกร

๔. ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินการในเรื่องสิ่งปฏิกูลของสัตว์

พบว่า มีฟาร์มสุกรที่ชาวบ้านมารวมตัวกัน จำนวน ๑๐ ครัวเรือน เพื่อเลี้ยงสุกรตามแผนพัฒนาอาชีพ ของโครงการปิดทองหลังพระ ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบด้านการจัดการมูลและน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกร ให้แก่ชาวบ้านได้

ประเด็นเรื่องประเด็นเรื่องร่วม

จากการวางแผนการดำเนินงานครั้งก่อน การระดมความคิดเห็นของแกนนำภายในชุมชน ในเรื่องแนวทาง วิธีการช่วยเหลือ/สนับสนุนหลังคาเรือนที่ไม่มีร่วม ได้ข้อสรุปว่า

๑. หลังคาเรือนที่ยังไม่มีร่วมล้วนมีความต้องการร่วมสำหรับครัวเรือนของตนเอง แต่ต้องการ การสนับสนุนหัวร่วม และวงปูน

๒. นายลีหล่อง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอาสาประสานขอรับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

๓. ให้ครัวเรือนที่ไม่มีร่วมระดมแรงงานในการขุดหลุมและก่อสร้างเอง

๑. ความก้าวหน้าจากการวางแผนการดำเนินงาน

๑.๑โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปางมะหันต์ จัดเตรียมหล่องวงปูน โดยใช้แม่แบบของ ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างทดลองหล่องวงปูน เพื่อใช้ในการ สอนชาวบ้านและแกนนำผลิตวงปูนด้วยตนเอง และได้สำรวจครัวเรือนที่ยังไม่มีร่วมเพิ่มเติมจากเดิมที่พบว่า ไม่มีร่วม จำนวน ๒๕ ครัวเรือน และอยู่ระหว่างสำรวจครัวเรือนยืนยันความพร้อมในการสร้างร่วมในหมู่บ้าน มั่งเก่าหลังซึ่งจะเป็นพื้นที่นำร่องการมีร่วมครัวเรือนในหมู่บ้าน ๑๐๐ เปอร์เซนต์ของตำบลปางมะหันต์

๑.๒ นายลีหล่อง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอาสาประสานขอรับการสนับสนุนหัวร่วม หิน ปูน ทราย

๒. ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น ของทีมวิจัยต่อการดำเนินการในเรื่องการจัดการร่วม

การพัฒนาการมีร่วมครัวเรือน ๑๐๐ เปอร์เซนต์ จะต้องมีการเปลี่ยนแนวคิดว่าการมีร่วมในครัวเรือน เป็นสิ่งสำคัญ ด้วยการให้แต่ละครัวเรือนร่วมตัดสินใจ ร่วมลงทุน ร่วมลงแรงด้วยตนเอง และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการเตรียมการการจัดการกากตะกอนจากถังกักเก็บสิ่งปฏิกูลให้ปลอดภัยต่อไป

ประเด็นเรื่องประเด็นเรื่องขยะ

ทางศูนย์การเรียนรู้ชาวไทยภูเขา”แม่ฟ้าหลวง”บ้านห้วยแม่คำ ได้ทำการจัดอบรมให้ความรู้ เรื่องการคัดแยกขยะให้แก่ประชาชนครัวเรือนต้นแบบ ๕๐ คน โดยจะให้มีการคัดแยกขยะที่ขายได้ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋องอะลูมิเนียม เป็นต้น ใส่ตระแกรงคัดแยกขยะที่วางไว้ตามป๊อกต่างๆ จำนวน ๖ จุด เพื่อรวบรวมขยะตามป๊อกบ้านต่างๆ โดยแต่ละป๊อกได้จัดให้มีผู้รับผิดชอบแต่ละป๊อก ดูแลโดยทาง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองใน จะดำเนินการรับซื้อ โดยจะจัดรถขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่สลองใน ขึ้นไปรับอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

ประเด็นเรื่องประเด็นเรื่องน้ำสะอาด

โครงการปิดทองหลังพระ และทางศูนย์การเรียนรู้ชาวไทยภูเขา”แม่ฟ้าหลวง”บ้านห้วยแม่คำ ได้วางแผนจัดประชุมและสาธิตการทำเครื่องกรองน้ำอย่างง่ายให้แก่ชาวบ้านได้ใช้ในการกรองน้ำเพื่อบริโภค ในครัวเรือน ซึ่งปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการดำเนินงาน

